

El Timbaler del Bruc

El timbaler del Bruc és una llegenda formada a partir de fets ocorreguts el 1808 durant la guerra del Francès basant-se en la personalitat històrica **d'Isidre Llussà i Casanoves**, nascut a Santpedor l'11 de març de 1791 i mort el 6 d'abril de 1809, a qui s'atribueix la personalitat real del timbaler.

També podia ser un soldat que havia fugit de la guarnició de Barcelona o bé un noi que es va enrolar al sometent de Santpedor.

Fets històrics

El 9 de febrer de 1808 el general de l'exèrcit napoleònic **Philippe Guillaume Duhesme**, entrà a Catalunya pel pas de la Jonquera i a mitjans de febrer ja havia arribat a Barcelona.

Els francesos passaren a governar Catalunya i aquesta entrà en una crisi econòmica principalment per la interrupció del comerç amb Amèrica (a Manresa, per exemple, es repartiren 3.400 i 3.500 racions diàries de "sopa econòmica").

Això junt amb l'animadversió a les idees anticlericals i revolucionàries de la França d'aquella època expliquen la tenaç resistència dels catalans al nou règim francès.

L'origen de la popular llegenda del timbaler del Bruc es remunta al **4 juny de 1808**, quan l'avanç de l'exèrcit francès, dirigit pel general **Schwartz**, cap a Manresa va mobilitzar els manresans. La capital del Bages s'havia convertit en l'epicentre de la insurrecció contra l'enemic napoleònic. Per això es va cridar a sometent amb l'objectiu de reunir a toc de campana el màxim nombre possible de civils armats amb tot allò que pogués ser útil per plantar cara als invasors. Aquesta era una mobilització extraordinària, d'aquelles que només es feien en les ocasions més especials. La consigna de les autoritats va ser aplegar-se a can Massana, a uns vint quilòmetres de Manresa, un indret estratègic on creien que podrien aturar els enemics.

Una defensa preparada a consciència

A més dels paisans manresans, hi havia reforços d'altres pobles del Bages, però també d'Igualada i, en general, de l'Anoia. Anaven armats de manera precària, però proveïts d'unes bales de ferro fabricades en tallers de Manresa —el ferrer **Manel Casanya** havia ideat unes bales, anomenades 'còniques', que podien travessar les cuirasses dels soldats de cavalleria francesos. A més, les inclemències meteorològiques jugaven a favor seu. La pluja caiguda aquell 5 de juny havia obligat els soldats napoleònics a aturar-se a Martorell.

Això va donar temps als pobles del voltant del Bruc a preparar la defensa a consciència. A mesura que passaven les hores, tot esperant l'enemic francès, es van sumar al sometent diverses guarnicions de militars fidels al rei d'Espanya, entre les quals hi havia la de Barcelona, i desertors —sobretot suïssos— de l'exèrcit francès. També soldats de la guarnició de Lleida que en aquells moments eren a Igualada, comandats pel general suís **Francesc Krutter**. Ells van marcar l'estratègia d'un atac que passaria a la història de Catalunya.

Els primers soldats francesos que van arribar a **can Massana** van ser sorpresos pels voluntaris catalans i els seus aliats que, amagats rere els matolls, els van disparar a boca de canó. Aquesta tempesta de foc va obligar els homes de **Schwartz** a dispersar-se per tota la muntanya. Enmig de la batalla, que va durar unes quantes hores, van arribar un centenar d'homes provinents de la vila de Santpedor.

Un d'ells duia un timbal de la **Congregació dels Dolors** d'aquesta vila. Aquest és l'origen de la popular llegenda del timbaler del Bruc, que explica que, durant els combats, un noi es va posar a tocar aquest tambor.

Els francesos, en sentir el soroll amplificat pel ressò generat per les muntanyes, van creure que un poderós exèrcit s'aproximava i van decidir fugir ràpidament. La història del timbaler del Bruc, però, sembla poc versemblant, sobretot si es té en compte que els homes de **Schwartz** eren soldats experimentats que havien lluitat per tot Europa.

El cert és que, gràcies a aquest primer atac demolidor, la batalla va finir amb la derrota francesa. En la seva retirada, els invasors no van deixar de ser perseguits per diferents partides guerrilleres fins més enllà d'Esparreguera. En la primera batalla del Bruc, el general **Schwartz** va perdre més de 400 homes. La milícia catalana, sense cavalleria i sense artilleria, acabava de derrotar tota una divisió de 3.800 homes.

El 14 de juny de 1808 va tenir lloc la segona batalla del Bruc molt més important des del punt de vista militar i on el factor sorpresa ja no hi era i les forces franceses eren molt més importants i les dirigia el general **Joseph Chabran** que era més experimentat. Els francesos arribaren al Bruc per dues columnes s'enfrontaren a les forces regulars (uns 1.500 soldats) i sometents dirigides per **Joan Baget** dels terços de Lleida i de Tàrraga a més dels regiments suïssos. L'artilleria espanyola va decidir la batalla en favor seu.

LA LLEGENDA DEL TIMBALER DEL BRUC

“Vet aquí una vegada pels volts de 1808 a Catalunya s'estava lliurant una guerra, la Guerra del Francès, i el temut exèrcit napoleònic avançava imparable. A punt d'atacar El Bruc un poblet de l'Anoia a prop de les muntanyes de Montserrat, els seus habitants estaven desesperats.

El poble es va armar com va poder amb llances, pedres i pals, i un noi del poble que anava sempre amb el seu timbal va preguntar que què podia fer ell. Els homes del poble li van contestar que no fes res i es quedés a casa. Els homes que es coneixien tots els racons i amagatalls, van poder amb un primer atac dels francesos, que es disposaven però a tornar amb més força i més nombre de soldats. El noi va tornar a preguntar què podia fer, i va rebre la mateixa resposta que la vegada anterior.

Empipat se'n va anar cap a casa i va començar a tocar el timbal a veure si es calmava, però ben al contrari encara s'anava enrabiant més. Tan va ser així que va agafar el seu timbal i enfila que t'enfilaràs va fer camí cap a les muntanyes de Montserrat. Al arribar-hi veu des de les muntanyes com s'acosten els francesos i el noi s'exclama: “Ai mareta!”, i sent que les muntanyes retornen el seu so. Aleshores repica el seu timbal i les muntanyes de nou amb el seu eco fan ressonar el so del seu apreciat timbal.

Aleshores el noi ho va veure clar, el que havia de fer era tocar cada vegada més i més fort per fer creure als francesos que de la muntanya de Montserrat se sentien milers de timbals. El seu pla va funcionar, els francesos en sentir tan soroll es van espantar creient que s'enfrontarien a milers d'homes i van fugir cames ajudeu-me. Tot el poble es va adonar de la gesta del noi del timbal i amb els anys se'n va fer una estàtua per recordar a aquest petit heroi.”

**Secció d'Excursionisme
del Rotary Club de Terrassa**